

VYUŽITÍ ICT V ZEMĚDĚLSKÝCH PODNICÍCH ČR

ICT UTILIZATION IN AGRARIAN COMPANIES IN THE CZECH REPUBLIC

Jan Jarolímek, Jiří Vaněk, Radek Brázda

Souhrn

Rozšíření informačních a komunikačních technologií, včetně internetových, v zemědělských podnicích České republiky je v současné době již uspokojivé. Vzhledem ke struktuře zemědělských podniků je penetrace internetových technologií v ČR větší než ve většině států Evropské unie. Aktuální otázkou se tak stává především úroveň využití těchto technologií, která již není z větší části otázkou finanční, ale především záležitostí znalostí a zvyků uživatelů a dostupnosti informací a služeb.

Summary

Extension of information and communication technologies including internet technologies is already satisfactory at the present time. Regarding to the structure of the agrarian companies there is the internet technology penetration larger then in most countries of the European Union. The topical problem is getting especially the utilization level of these technologies that is not already financial problem but it becomes a matter of knowledge and routines of the users and information and services availability.

Klíčová slova

ICT, internet, portál, zemědělství, agrární sektor, informace, služby

Key words

ICT, Internet, portal, agriculture, agrarian sector, information, services

Internet v agrárním sektoru ČR

Jedním z prvních publikovaných průzkumů o rozšíření internetu v zemědělských podnicích bylo šetření dnes již neexistujícího Institutu výchovy a vzdělávání MZe ČR (IVV), prováděné u návštěvníků výstavy TECHAGRO v Brně (duben 2000), kdy bylo zjištěno, že 25 % respondentů ze zemědělství považuje Internet jako zdroj informací pro podnikání.

Informační a poradenské centrum PEF na ČZU v Praze v rámci řešení projektu AGRIS a ve spolupráci s dalšími partnery provádí pravidelně od roku 2000 (vždy duben – červen) rozsáhlé šetření podniků agrárního sektoru. Jedním z hlavních cílů šetření je využití informačních a komunikačních technologií v zemědělských podnicích ČR. Šetření je prováděno formou telemarketingu u zemědělských podniků z celé České republiky. Osloveny jsou všechny podniky v ČR, jejichž minimální výměra je 100 ha orné půdy nebo podniky dosahující počtu 100 VDJ. Výsledky jsou získány od vzorku podniků, který představuje přes 70 % orné půdy v ČR (viz tabulka 1).

rok	počet respondentů	pokrytí orné půdy ČR [%]
2000	2026	70,3
2001	2546	75,1
2002	2587	75,2
2003	2675	75,8

Tabulka 1 - Počet respondentů (zdroj IPC – AGRIS)

Od roku 2001 se šetření provádí kombinovanou metodou – dotazníková forma kombinovaná s telemarketingem (na rozdíl od prvního roku). Podařilo se tak výrazně rozšířit vzorek podniků a následně tak zvýšit i pokrytí orné půdy v ČR. Vzhledem k významu a rozsahu šetření se předpokládá jeho pokračování i v následujících letech. Údaje orné půdy jsou vztaženy k výsledkům šetření ČSÚ (AGROCENZUS 2001).

V následujících tabulkách jsou uvedeny sumarizované výsledky šetření o využití Internetu prováděné v období 2000 až 2003 Informačním a poradenským centrem PEF a Institutem výchovy a vzdělávání při MZe ČR (IVV).

šetření/rok	2000	2001	2002	2003
IVV - Techagro (duben) [%]	25	-	37	-
IVV – Země živitelka (srpen) [%]	19	36	-	-
IPC – AGRIS (duben – červen) [%]	21	41	55	78

Tabulka 2 - Podniky s připojením k internetu (zdroj IPC – AGRIS, IVV)

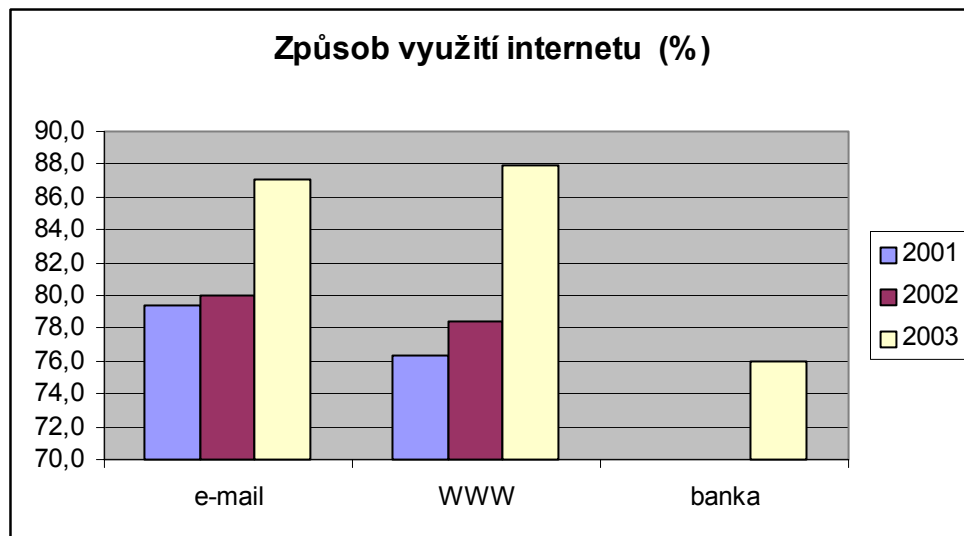
Jak je zřejmé z tabulky 2, šetření IPC – AGRIS poskytují výsledky rozvoje připojení k internetu za celé sledované období. Šetření IPC – AGRIS je tak jediným, které bylo v podmínkách ČR v tomto období kontinuálně prováděno.

Z výše uvedených hodnot vyplývá, že nárůst počtu zemědělských podniků připojených k internetu byl velmi dynamický a řádově dosáhl penetrace v ostatních výrobních oblastech. V současné době je podíl připojených podniků vyšší než ve vyspělých zemích Evropské unie (25 – 63 % - dle země a metodiky šetření). Tento pro nás příznivý stav je zřejmě především důsledkem struktury zemědělských podniků, kdy ve stávajících zemích EU je velikost podniků výrazně menší než v ČR. Potvrzením tohoto je, že ve východních spolkových zemích SRN, kde je struktura zemědělských podniků obdobná naší, je penetrace internetu výrazně vyšší než ve vyspělejších západních spolkových zemích.

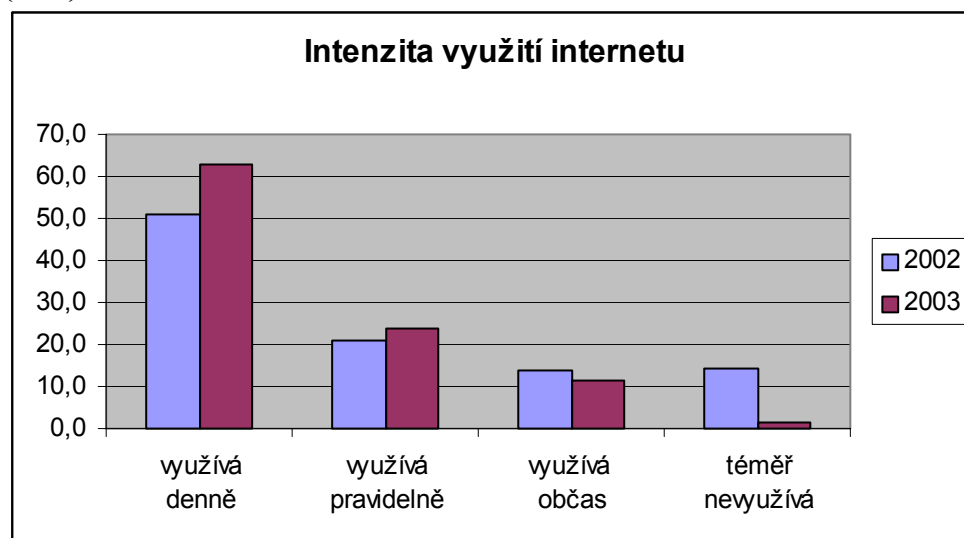
Při současném stavu rozšíření internetu v zemědělských podnicích (78 % dle šetření IPC – AGRIS) není již předpoklad dalšího zásadního nárůstu. Dostáváme se tedy z období kvantitativního, kdy bylo cílem připojení co největšího počtu podniků, do období kvalitativního, kdy by mělo být cílem maximální využití služeb a informací dostupných prostřednictvím internetu. Z tohoto hlediska jsou zajímavé údaje o způsobu a kvalitě využití

internetových technologií v zemědělských podnicích ČR získané z výše uvedených šetření IPC – AGRIS (grafy 1 – 4).

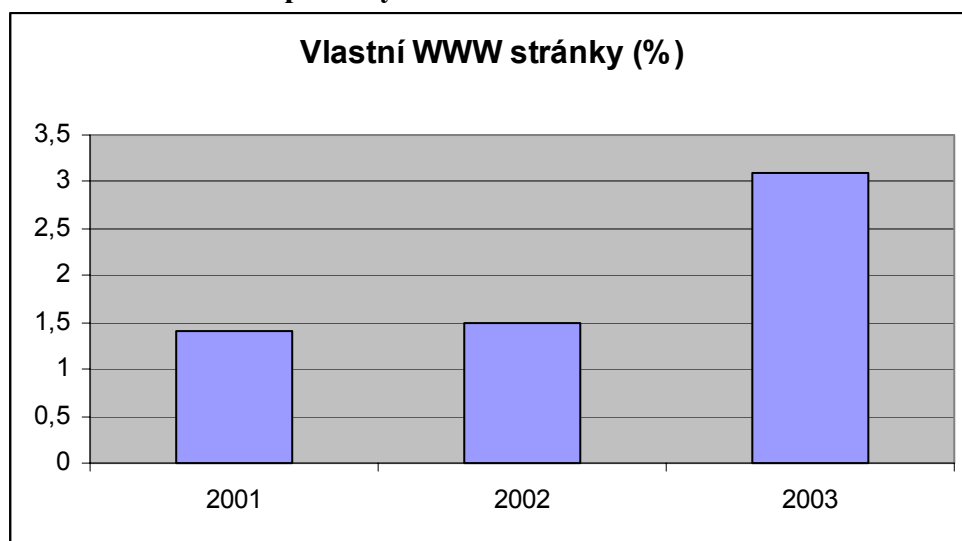
Graf 1 – Způsob využití internetu v zemědělských podnicích ČR v letech 2001 – 2003 (v %) (údaje o využití bankovních služeb jsou zjišťovány pouze v roce 2003)

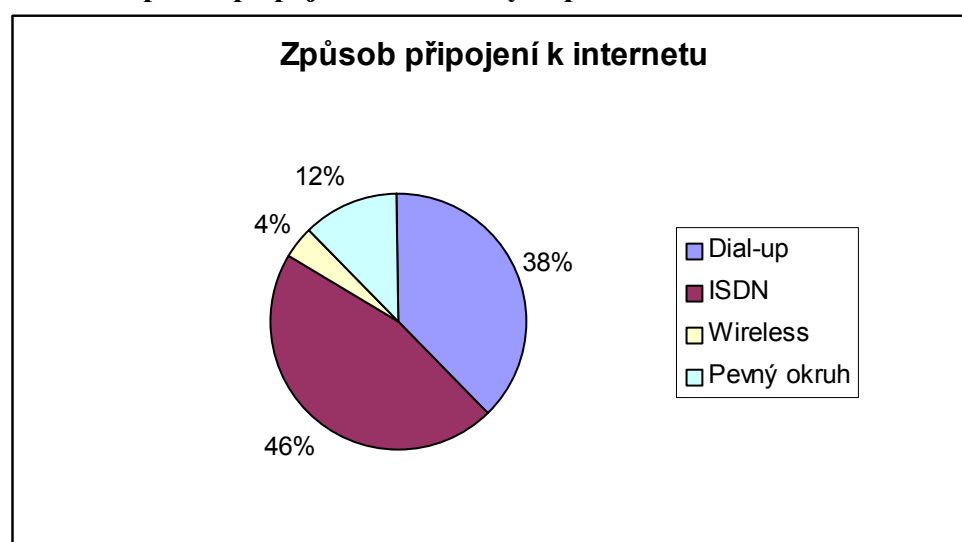
Graf 2 – Intenzita využití internetu v zemědělských podnicích ČR v letech 2002 a 2003 (v %)

Graf 3 – zemědělské podniky s vlastními WWW stránkami v letech 2001 – 2003 (v %)

Graf 4 – Způsob připojení zemědělských podniků k internetu v roce 2003 (v %)

Diskuse a závěr

Při současném stavu rozšíření ICT v zemědělských podnicích České republiky můžeme hovořit o naplnění prvního cíle „informatizace zemědělství“ – technickém zabezpečení (vybavení) sektoru. To představuje vybudování základní vrstvy ve struktuře internetových služeb, tedy vrstvy technické infrastruktury. Ta je tvořena především přístupovými zařízeními a komunikační infrastrukturou. Samostatnou otázkou samozřejmě zůstává kvalita této infrastruktury na podnikové úrovni, ale pokud vezmeme v úvahu, že podstatná část prostředků byla pořízena v letech 2002 a 2003, tak existuje reálný předpoklad, že je plně dostačující k využití internetových služeb.

Dalším globálním cílem „informatizace zemědělství“ by nyní mělo být maximální využití informačních a komunikačních technologií k získání kvalitnějších a rychlejších znalostí, než tomu bylo doposud. Aktuální otázkou se tak stává především úroveň využití ICT, která již není z větší části otázkou finanční, ale je především záležitostí znalostí a zvyků uživatelů, dostupnosti informací a služeb i jejich kvality. To je však zároveň mnohem

náročnější na řízení rozvoje informatiky jak na úrovni globální (národní) v gesci Ministerstva zemědělství a dalších orgánů, tak na úrovni podnikové. Je totiž výrazně náročnější řídit proces vzniku informací a znalostí a kontroly jejich odpovídajícího využití, než například zajistit nákup PC nebo realizovat připojení k Internetu. Tuto skutečnost si musí uvědomit řídicí pracovníci na všech úrovních. Je však velmi těžké si představit, že tato rozhodnutí budou kvalitní bez odpovídajících znalostí těchto řídicích pracovníků v oblasti ICT.

Seznam použité literatury:

Jarolímek, J., Vaněk, J. ICT Development in the Czech Agricultural Sector, Infosystems for Agriculture and Forestry - 8th Annual Conference, Seč u Chrudimi: březen 2002.

Vaněk, J., Havlíček, Z., Jarolímek, J., Šilerová E. AGRIS.CZ – New Agrarian Web Portal. Mezinárodní konference EFITA 2001. Montpellier: červen 2001.

Roskopf, K., Wagner, P. Requirements for agricultural software and reasons for adoption constraints – result of empirical studies. Mezinárodní konference EFITA 2003. Debrecen: červen 2003.

Van Buiten, A., Dekkers, W.A., Hengeveld, A., Holster, H.C. Use and Development of ICT in The Dutch agricultural sector. Mezinárodní konference EFITA 2003. Debrecen: červen 2003.

Stricker, S., Emmel, M., Pape, J. Situation of Agricultural Information and Communication Technology (ICT) in Germany. Mezinárodní konference EFITA 2003. Debrecen: červen 2003.

Waksman, G. The situation of ICT in the French agriculture. Mezinárodní konference EFITA 2003. Debrecen: červen 2003.

Adresa autorů:

Jan Jarolímek, Jiří Vaněk, Radek Brázda

jarolimek@pef.czu.cz, vanek@pef.czu.cz, brazda@pef.czu.cz

Česká zemědělská univerzita v Praze

Katedra informačních technologií

Kamýcká 129, Praha 6 – Suchbátka

Česká republika